

PRAVICA

Glasilno krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1 — Nefronktrana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrt leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na upravo Jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelek, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Naročnikom,

ki nam dolgujejo naročnino za december in januar, smo priložili danes poloznice. Prosim, da nam vsak poleg zaostanka nakaže naročnino vsaj še za en oziroma dva meseca naprej. Skupno torej 15 Din. — Mnogo dela in stroškov pa nam prihrani, kdor nakaže naročnino za tri mesece naprej. — Naročnikom pa, ki nam dolgujejo naročnino več kot za dva meseca nazaj, pa smo poslali opomine in položnice v kuvertah. Te še prav posebno prosimo, da nam nemudoma nakažejo na opominu označeni znesek, da jim ne bo treba lista ustaviti. **Uprava »Pravice«.**

Po volitvah.

Politična organizacija delavstva mora oživeti na vseh straneh. Delavci morajo svoje zahteve poudarjati tako glasno, da jih ne bo mogel preslišati nihče. Ni ga kraja, kjer bi ne bilo delavcev. Zato ga tudi ne sme biti kandidata, ki bi si upal nastopiti v delavstvu sovražnim programom. Če bomo delali, ga tudi ne bo!

Naša moč št. 1. l. II. 7. decembra 1906.

Te besede je torej zapisala »Naša moč«, glasilno krščanskega socialnega delavstva, pred več kot 20 leti, ko je po dolgoletnih bojih zmagala splošna enaka in tajna volivna pravica. Napisal jih je rajni dr. J. Ev. Krek. V celoti veljajo za današnje razmere.

Volivni boj za oblastne skupščine je dobojevan. Z izidom je Slovenska ljudska stranka kot predstaviteljica slovenskega naroda zares lahko zadovoljna. Tako na Štajerskem, prav posebno pa še na Kranjskem. Tudi Ljubljana je odrezala izvrstno.

Iz volivnih izidov v posameznih krajih in okrajih je jasno razvidno, da je krščansko socialistično delavstvo v tej borbi kot en mož stalo za Slovensko ljudsko stranko. Kdor bi količkaj dvomil, naj pogleda Savo, Jesenice, Tržič, kamniški okraj, Litijo, Maribor, viničarske rajone itd. Prav je napravilo naše delavstvo in prav bo, ako se bo tudi v bodoče držalo tako. Naši poslanci: Arnež, Majeršič, Josip Gostinčar, dr. Anton Milavec, Uranjek, Kores, Kugovnik, Stabej, dr. Veble, Rozman itd. bodo brezdvoma storili vse, da deželni zbori čimbolj nastopijo za delavske interese. Nobenega povoda nimamo, da bi dvomili o tem, ali bodo tudi ostali poslanci stali našemu delavstvu ob strani ali ne, ker Ljudska stranka je ne le po svojem programu dolžna, marveč je tudi s svojim javnim delom še vedno dokazala, da se briga povsod za koristi vseh delovnih stanov, bodisi delavskega, kmetijskega ali obrtniškega.

In kar je najvažnejše, to naj poudarimo v tem članku: Ni dovolj, da je prišlo krščansko socialistično delavstvo do močnega zastopstva tako v mariborskem kakor tudi v kranjskem deželnem zboru. Naši delavski poslanci sami od sebe ne bodo mogli storiti vsega potrebnega. Zato je dolžnost naših organizacij, naših odborov, naših zaupnikov in pa najširših plasti našega članstva, da se začno za delavski položaj kar najbolj zanimati sami. Na sejah, na sestankih in na shodih je treba širokogrudno pregledavati položaje vseh strok, stavljeni primerne predloge in zahteve. Poleg tega pa je treba v zadnje faro in občino Slovenije zanesti duha delavske organizacije in jo izpeljati kar najbolj strumno. Naš list »Pravica«, dihalo in gibalo krščansko socialističnega delavskega gibanja mora preplaviti vso Slovenijo, da postane ogledalo vseh delavskih zahtev in da bomo enotnega duha delavci vseh strok: kmetijski delavci, rudarji, kovinarji, železničarji, tekstilni delavci, usnarji, hišno

gospodinjski posli kakor tudi kmetijski in poljedelski delavci.

Ne toliko od stranke torej in ne toliko od poslancev Ljudske stranke je odvisna bodočnost slovenskega delavstva, marveč od delavstva samega. Ako bomo torej delali sami, ga ne bo niti kandidata, niti poslanca, ki bi si upal sovražno nastopati zoper delavstvo. Kajti v vsakem kraju so delavci, v vsakem kraju torej spada organizacija in v vsakem kraju moramo delati.

Ako se bomo držali tega vsi — od prvega do zadnjega — potem bomo izida prihodnjih volitev veselili še bolj, kakor smo izida le-teh zadnjih. Krščansko socialistične organizacije so na poheđu. Bog in sreča junaška: Pojdimo na delo, — in naša bo bodočnost!

Političen pregled.

Finančni odbor je razpravljal o proračunu ministrstva za gozdove in rudnike. Smodej je zahteval ustanovitev gozdarske šole v Mariboru in se zavzemal za izboljšavo planinskih pašnikov v Sloveniji. — Proračun ministrstva za javna dela ima letos majhne kredite za povračilo dolgov okrajnim zastopom in cestnim odborom. Poslanec Vesenjaj je orisal obupno stanje naših cest. Ta proračun ne investira v Sloveniji ničesar. Tudi reparacije se uporabljajo samo v Srbiji. Smodej se je zavzel za slovenske cestarje in odločno zavzel za kraje, kjer so zadnje poplave porušile in pokvarile mostove. Za te kraje ni v proračunu nobenih postavk. — Prometno ministrstvo je to pot v rokah generala Miloslavjeviča. Poslanec Smodej je pri razpravi o proračunu tega ministrstva poudaril stališče Slovenske ljudske stranke, ki je za parlamentarni sistem in suvereniteto ljudstva. Zavzel se je za predvojne in kronske upokoje. Minister je poslancu obljubil, da bo to pereče vprašanje čimprej rešil. — Radičevci so se pri proračunu naučnega ministrstva zopet enkrat izkazali, da so nasprotniki slovenske izobrazbe. Zahtevali so, da se ukine medicinska fakulteta. Jugoslovanski klub se je odločno uprl takemu napadu na slovensko vseučilišče. Vesenjaj je govoril o slovenskih naučnih razmerah. Smodej pa je odločno nastopil proti neprestanim in trigram proti slovenskemu vseučilišču. — Pri proračunu trgovskega ministrstva se je poslanec Vesenjaj zavzel za višje in nižje obrtno in trgovsko šolstvo.

Nekaj podatkov o konvencijah.

Vzrok ustanovitve Mednarodnega urada dela.

Sedanji družabni sistem je doigran. O tem dejstvu so si na jasnem vsi sociologi. Vzrok je njegova materialistična podlaga, katera je proglasila človeka enakega mrtvi stvari ter svobodno voljo človeka edino merodajno za delovanje človekovo brez ozira na obveznost napram splošnosti. Vsled tega je nastala v človeški družbi napetost, ki je posledica stanja, ki ga je ustvaril materializem. Vladajoči režim se sklicuje na posestno stanje — seveda to sklicevanje je zavito v razne zakone — in hoče obdržati oblast. Je pa ta režim degeneriran. Nasprotno so se začeli delovni sloji gibati. Hočejo se otrsti krivičnih bremen in izkoriščanj; hočejo se greti na solnce svobode, kulturno napredovati ter soodločevati v javnosti. Režim se obotavlja, se opira, toda val delavskih množic je premočan. Boj je besen, toda dosedaj prezirani sloji pridobivajo na terenu korak za korakom in daleč na obzorju se že svetlika vzhajajoča zarja novega družabnega reda,

katerega nositelji bodo delovni sloji. Stojimo na sredi socialne revolucije.

Vlade sveta so izprevidеле, da ne morejo več preko delavskih mas. Zato so morale pričeti, da se pečajo s socialno politiko. Socialna politika pa se ne tiče le delavske socialne zakonodaje, ampak ima velik vpliv tudi na narodno gospodarstvo. N. pr. Če bi vpeljala ena država 8 urni delavnik ali obvezno zavarovanje zoper bolezen in nezgodo, zavarovanje za slučaj brezposelnosti, za nemoglost in starost, ostale države pa ne, bi bila konkurenčna možnost v gospodarstvu izključena, ker bi bili proizvajalni stroški v tej državi večji kakor pa v drugih državah. Da se preprečijo take možnosti, je neobhodno potrebno, da postane socialna zakonodaja last vsega sveta.

Boj za mednarodno izvedbo socialne zakonodaje ni od danes. Ta ideja živi že od 18. stoletja dalje. Važno v tem oziru je »Mednarodno združenje za zakonito zaščito delavcev«, ki se je osnovala leta 1900 v Parizu s pomočjo g. Milleranda. Še večje važnosti v tem oziru so mednarodna delavska zborovanja amsterdamske internacionale za čas svetovne vojne v Lincu 1916, v Stockholmu 1917 in v Bernu 1919. Na teh zborovanjih se je odločno zahtevalo, da se uvedejo določila o mednarodni delavski zakonodaji tudi v mirovne dogovore.

Načela in organizacija Mednarodnega urada dela.

Mednarodni svet se je ob sklepanju tako zvanih mirovnih pogodb zavedal, da ne more biti miru brez delavskih mas. Vsled tega se je določil v verzajskem mirovnem dogovoru, ki je bil sklenjen dne 28. junija 1919., poseben oddelek — oddelek XIII, z naslovom »Delo« Oddelek XIII verzajske mirovne pogodbe je velike važnosti za nadaljni razvoj socialne zakonodaje, ker so zastopniki držav, ki so podpisali pogodbo, slovesno izjavili, da se mora osnovati svetovni mir samo na družabni pravičnosti.

Člen 427 oddelek XIII, pa obsega še natančnejša osnovna določila, na katerih naj bo zgrajen Mednarodni urad dela. Najvažnejša načela so:

1. Delo se ne sme smatrati za trgovsko blago.
 2. Pravica združevanja delojemavcev kakor tudi delodajavcev v dosego ciljev, ki niso protizakoniti.
 3. Plačevanje takih mezd, ki osigurajo delavcu dostojno življenje. Mezde morajo biti primerne kraju in času.
 4. Uvedba 8 urnega delovnega časa na dan, odnosno 48 urnega časa na teden. Ta delovni čas se mora uvesti povsod, kjer še ni uveden.
 5. Uvedba nedeljenega tedenskega počitka najmanj 24 ur in sicer, če le mogoče, v nedeljo.
 6. Odprava dečjega dela ter omejitev dela mladoletnih v toliki meri, da se jim omogoči nadaljevanje izobrazbe in možnost potrebnega telesnega razvoja.
 7. Načelo enake mezde neglede na spol.
 8. Vsaka država naj določi zakonitim potom pogoje dela in sicer pogoje, ki bodo zasigurali pravično gospodarsko postopanje z delavci.
 9. Vsaka država mora organizirati nadzorno službo, v kateri naj bodo tudi ženske. Ta nadzorna služba ugotavlja, če se izvajajo zakoni o zaščiti delavcev.
- Članice pogodbenice so izjavile, da sicer ne smatrajo teh načel definitivnim, vendar pa menijo, da lahko tvorijo najprimernejšo podlago in smerice za politiko društva narodov.
- V Mednarodnem uradu dela so združene vse države, ki so članice Društva narodov.
- Mednarodnemu uradu dela načeluje Upravni svet, ki je ob ustanovitvi se-

stojal iz 24 članov: 12 članov je zastopalo posamezne vlade, 6 delodajavce, 6 pa delojemavce.

Mednarodni urad deluje na dvojen način:

Potom mednarodnih konferenc (sestankov) dela in potom Mednarodnega urada dela kot takega.

Mednarodna konferenca predstavlja pravo suvereno organizacijo. Sestaja se po potrebi, najmanj pa enkrat na leto. Na konferenco pošlje vsaka država članica po 4 delegate: 2 zastopata vlado; 1 poslodajavce in 1 delojemavce. Zastopnika zadnjih dveh določa vlada v sporazumu s podjetniškimi in delavskimi organizacijami.

Predloženi material se obdeluje na konferenci po delegatih, pa tudi s pomočjo strokovnjakov, katere sme poslati vsaka vlada z delegati vred. Toda glasujejo le delegati.

O stavljenih predlogih se sklepa z dvetretjinsko večino. Sklepi konferenc imajo dvojen značaj.

Ali so priporočila ali pa načrti konvencij.

Priporočila se predložijo posameznim državam članicam, da jih poudarje in uzakonijo na način, ki je običajen v dotični državi. Priporočila nimajo mednarodnega značaja in niso obvezne tudi za druge članice.

Konvencije (pogodba, dogovor) se isto tako predložijo članicam državam, toda ne v svrhu proučevanja, ampak v svrhu uzakonjenja. Konvencija se mora uzakoniti tekom 12 mesecev, v izjemnih slučajih pa tekom 18 mesecev, potem ko so bile predložene.

Kakor hitro je konvencija uzakonjena, jo vpiše Mednarodni urad dela v svoj seznam. S tem je postala obvezna za vse države članice, ki so jo že uzakonile ali s tujim izrazom ratificirale in je ne morejo spremeniti tekom 10 let. Konvencija ima torej mednarodni značaj.

Mednarodni urad dela je izvrševalni organ splošne mednarodne konference dela. Kot tak izvršuje ukrepe konference, zbira material za konference in za socialno zakonodajo, obvešča države članice o položaju na socialno-zakonodajnem polju v posameznih državah, vodi korespondenco s posameznimi članicami itd.

Dočim se splošne konference lahko vrše v poljubnem kraju, je sedež Mednarodnega urada dela stalen in sicer v Ženevi, kjer je tudi sedež »Društva narodov«.

Načelu mednarodnega urada dela je kot ravnatelj, znani francoski socialistični politikar in za časa svetovne vojne francoski minister za municijo — Albert Thomas. (Dalje.)

Zborovanje angleških strokovnih organizacij

V Westminsteru se je vršila konferenca strokovnih organizacij, ki se je udeležilo okrog 1200 delegatov. Navzoč je bil tudi predsednik delavske stranke Macdonald. Naloga konference je bila, da sklepa o stališču kongresa rudarjev za rudarske stavke. Najprej je bilo podano poročilo vrhovnega sveta o stališču, ki ga je zavzel za stavke. Delavski voditelj Smith je potem imel daljši govor, v katerem je obrazložil naziranje strokovne organizacije rudarjev. Poročilo rudarske strokovne organizacije o stavki pravi, da borba še vedno ni končana, ker ne morejo pogoji, ki so bili vsiljeni delavcem, kakor zlasti daljši delovnik in manjše plače, pomiriti rudarjev. Delavci so odločeni, da si svoje pravice zopet pribore. Proti

rudarskim voditeljem je ostro nastopil Thomas v svojem govoru. Odgovoril mu je tajnik zveze strokovnih organizacij Cook, ki je skušal braniti in zagovarjati stališče za časa stavke. Končno je

strokovna organizacija rudarjev predložila resolucijo, po kateri naj se poročili vrhovnega sveta in rudarske strokovne organizacije dostavita poedinim organizacijam v odločitev.

Bruderman Leopold, trgovec in posestnik v Konjicah.

Celje-Vransko. SLS 5172, SKS 928, socialisti (Kristan) 462, socialisti (Bernot) 266, SDS 793, Radč 78. — Izvoljenih je pet kandidatov SLS, in sicer Davorin Kranjc, kmet, St. Jungert, Mešič Anton, župan, Polzela, Levstik Miloš, učitelj v p., Miklavžev hrib, Uranjek Jakob, rudar, Zabukovca, Slomšek Franc, posestnik in obrtnik, Sv. Jurij ob j. ž. Od SKS je izvoljen Lorber Rudolf.

Ptuj. SLS 6704, socialisti 530, SDS 132, SKS 792. — Izvoljenih je šest kandidatov SLS, in sicer Veršič Ivan, župan, Sv. Marko, Janžekovič Alojzij, posestnik, Sv. Lenart pri Veliki Nedelji, Rozman Peter, viničar, Hermanci, dr. Kovačec Janjo, bančni ravnatelj, Maribor, Kropfe Lovro, posestnik, Starže, Čuš Ivan, posestnik v Hlaponci. Od SDS Petovar Lovro, posestnik, Ivanjkovi.

Gornji grad. SLS 1956, socialisti 136, SKS 197, SDS 238. — Izvoljena sta dva kandidata SLS, in sicer Blekaš Marko, posestnik in župan, Okonina, Rečica ob Savinji, Štrucelj Franc, posestnik in župan, Mozirje okolica.

Dravograd. SLS 1762, socialisti 1747, SKS 310, SDS 528. — Izvoljena sta dva kandidata SLS, in sicer Blekaš Marko, kovač, Prevalje, in Stabej Jože, višji oficijal, Maribor. Od socialistov Vinko Mörderndorfer, učitelj, Mežica.

Slovenjgradec. SLS 2680, socialisti 718, SKS 162, SDS 375. — Izvoljeni so vsi trije kandidati SLS, in sicer Pušenjak Vladimir, nar. poslanec, Maribor, Guzej Ivan, župan, St. Janž pri Dravogradu, Blatnik Simon, posestnik in trgovec, Stara vas pri Velenju.

Šmarje. SLS 3656, SKS 784, SDS 888, socialisti (Kristan) 63, socialisti (Bernot) 49. — Izvoljeni so štiri kandidati SLS, in sicer Turk Ivan, posestnik, Šmarje pri Jelšah, dr. Ogrizek Anton, odvetnik v Celju, Marko Kranjc, tajnik SLS v Mariboru, Tovornik Jože, posestnik in župan, Sv. Vid pri Planini; od SDS Perkovič Anton, posestnik in župan, Selo pri Sv. Florijanu pri Rogatecu.

Ljutomer. SLS 3705, radičevci 603, Lipovec 86, SDS 594, socialisti 45. — Izvoljeni so vsi trije kandidati SLS, in sicer: Rajh Jakob, pos., Ljutomer, Neudauer Alojzij, posojilniški tajnik, Gor. Radgona, Hrastelj Franc, ured., Maribor.

Maribor — levi breg. SLS 5506, SKS 415, socialisti 320, SDS 929. — Izvoljenih vseh 5 kandidatov SLS in sicer: Supančič Alojzij, veleposestnik v Jarenini, dr. Leskover Jos., župan, Maribor, dr. Veble Andrej, odvetnik v Mariboru, Pirnat Franc, višji živnozdravnik v Mariboru, Poljanec Ljudevit, župan v Logetinci pri Sv. Antonu v Slov. gor.

Maribor — desni breg. SLS 3473, socialisti 1671, SKS 417, SDS 882, Bernot 151. — Izvoljeni so trije kandidati SLS, in sicer: Sagaj Al., dekan, Hoče, Kores Martin, železničar, Maribor, dr. Schaubach Boštjan, odvetnik, Slov. Bistrica; od socialistov Petejan Josip, uradnik OUZD; od SDS Finžgar Jožef, kmet, sin, Sv. Marjeta na Dravskem polju.

Neorganiziranemu delavstvu!

Pisarna Jugoslovanske strokovne zveze se nahaja v Ljubljani na Starem trgu št. 2-I, v Celju v hotelu »Beli volč I, in v Mariboru na Aleksandrovi cesti št. 6-I. V vsakem industrijskem in večjem delavskem kraju obstojajo naše krajevne organizacije, katerih zaupniki so znani vsem v dotičnem kraju.

Zakaj smo to napisali vam? Zato, ker ne veste kdaj vas vrže vaš delodajalec na cesto, kdaj vam bo znižal ali odtrgal krvavo zasluženo plačo, podaljšal delovni čas itd. Takrat boste iskali pri strokovni organizaciji posredovanja, dela in podpore, pa vam ona kot neorganiziranemu ne bo mogla in smela nuditi nobene pomoči in tudi zato smo napisali, ker se dnevno oglašajo in prosijo pomoči neorganizirani brezposelni delavci v naših pisarnah in se izgovarjajo, da za organizacijo niso vedeli.

Pozivamo vse neorganizirane v našo organizacijo zato, da povečajo našo moč v borbi proti krivicam, v borbi za pravični družabni red, v katerem bo tudi delavec živel človeško — in zato, da bodo v slučaju nesreče, brezposelnosti in

preganjanja imeli zaščito in podporo v Jugoslovanski strokovni zvezi, ki je edina poštena zastopnica in braniteljica delavstva.

Delavska zveza.

Jesenice. Na svečnico se bo vršil ob 11. uri dopoldne občni zbor tukajšnje Okrajne delavske zveze v Kat. delavskem domu na Savi. Dnevni red običajen. Vzpricho današnjega težkega položaja za delavstvo je naša dolžnost, da sledimo politiki, katera nam danes tako kruto odjeda naše socialne pridobitve samo vsled tega, ker velik del našega delavstva smatra delo v politiki za brezplodno in odveč. Zato treba, da našo jeseniško Okrajno delavsko zvezo poživimo in ji damo novih smernic za bodoče. Povedati si moramo tudi vse nedostanke, kateri so bili v organizaciji v preteklosti in kaj bomo morali popraviti v bodoče. Delavski zastopniki v oblastni skupščini bodo potrebovali od delavstva iniciative za svoje delovanje, če bodo hoteli ustrezati delavskim zahtevam. In te iniciative jim moramo dati le potem naše politične organizacije Okrajne delavske zveze. Da je pa naša Okr. delavska zveza na Jesenicah po svojih skromnih močeh delovala še dokaj dobro je znak, da je iz svoje srede dobila zastopnika v oblastni skupščini in sicer predsednika zveze tov. Petra Arneža. Da pa bomo naše delo še izboljšali, zato vsi na občni zbor.

Tedenske novice.

Zdravstvena predavanja prosvetnega odseka Delavske zbornice. Prosvetni odsek Delavske zbornice bo priredil v prihodnjih štirih tednih ciklus zdravstvenih predavanj za ljubljanske delavce in nameščence. Predavanja se bodo vršila redno vsak ponedeljek ob polosmih zvečer v veliki dvorani Mestnega doma in sicer v sledečem vrstnem redu: 1. v ponedeljek, 24. januarja se je vršilo predavanje »Zdrav in nezdrav dom«, katerega je imel g. dr. Pirc; 2. v ponedeljek, 31. januarja, »Tuberkuloza«, film v treh dejanjih, predavatelj g. dr. Vrtovec; 3. v ponedeljek, 7. februarja, »Prva pomoč v sili«, 46 skioptičnih slik, predavatelj g. dr. Pirc; 4. v ponedeljek, 14. februarja »Spolne bolezni«, film v dveh dejanjih, predavatelj g. dr. Vrtovec; 5. v ponedeljek, 21. februarja, »Alkoholizem«, 72 skioptičnih slik, predavatelj g. oficijal Puhar. Predavanja od 1 do 4 trajajo nekako pol-drugo uro, predavanje pod točko 5 pa dve uri. K predavanju »Spolne bolezni« osebam ipod 18. let pristop ni dovoljen. Zobo-zdravniški oddelek Okrožnega urada za zavarovanje delavcev na Miklošičevi cesti št. 20 je začel pod vodstvom zobo-zdravnika-strokovnjaka in s tremi tehničnimi močmi dne 17. t. m. poslovati. Članji in njih svoji imajo tako možnost, da si dajo lečiti zobe in da dobe prvovrstne zobne naprave. K stroškom imajo po izdani okrožnici prispevati gotove odstotne prispevke, ki so pa tem manjši, čim dalje časa traja članstvo.

Burja brije, listje pada, in za nado mine nada, na izgubljeni nam raj, vzbuja sto spominov »BUDHHA« čaj!

Za kruhom. Zadnji čas se je odpeljal 50 jugoslovanskih izseljencev iz Splita v Južno Ameriko.

Naznanilo. G. Franc Pavlin, trgovec v Ljubljani, Gradišče št. 3, naznanja, da je otvoril poleg specerijske tudi manufakturno in galanterijsko trgovino ter se cenj. občinstvu toplo priporoča za mnogobrojen obisk.

Taksa na inozemce v Franciji. Glavno tajništvo Delavskih zbornic v Belgradu je bilo obveščeno od ministrstva za socialno politiko, da zahtevajo, po obvestilu našega generalnega konzulata v Parizu, francoske policijske oblasti naplačilo 375 frankov za inozemsko legitimacijo od vsakega inozemca, torej tudi od naših podanikov, ki prihajajo v Francijo za dalje časa kot dva meseca. Tujec, ki živi v državi manj kakor dva meseca, se smatra kot turist in ne zapade tej taksi. Delavci, ki so zaposleni v Franciji potom pogodbe, plačajo znižano takso 40 frankov; isto tako plačajo tudi dijaki, ki študirajo na francoskih šolah. Delavci, kateri delajo v Franciji brez pogodbe, morajo plačati celotno takso 375 frankov. 0

Jugoslovanska strokovna zveza.

Zveza tovarniškega delavstva.

Jesenice. Na svečnico, dne 2. februarja, točno ob pol 10 dopoldne se bo vršil v Kat. del. domu na Savi redni letni občni zbor skupine S. Z. T. D. z običajnim dnevnim redom. Eventualne predloge za občni zbor sprejema tajnik skupine do 29. januarja. Tovariši, spričo težke krize v strokovnem pokretu, je Vaša sveta dolžnost, da se občnega zbora polnoštevilno udeležite. Na občnem zboru boste imeli priliko poudariti vaše želje, vaše zahteve. Pogled v preteklost, pogled v bodočnost nam zadostuje, da začrtamo delokrog našemu bodočemu delu, ki pa ne bo lahko. Vabijo se tudi novi tovariši v našo sredo, ki naj svoje sile posvetijo za povzdigo strokovne zavesti med jeseniškim kršč. socialističnim delavstvom. Naš list »Pravica« je v zadnjih dveh številkah podal sliko krščansko-socialističnega gibanja v Nemčiji. Iz te

slike se lahko mnogo učimo, posebno pa še tisti, ki pri vsaki priliki tarnajo, da nimajo ničesar od tega, če so organizirani. Bodočnost nam pa kaže, da bomo strašno tepeni, če nečemo še pravočasno pahniti od sebe sebičnost in nezavest. To sta dve glavni oviri, ki tlačita delavski strokovni pokret in pomagata kapitalizmu pri njegovem reakcionarnem delu. Tisti, ki se ne strinja s krivicami, ki jih v vedno večji meri deli kapitalistična družba, ta naj išče mesto v svoji stanovski strok. organizaciji, ki se bojuje proti krivicam in zato, da izvojuje delavstvu človeka vredno življenje. Glavna točka dnevnega reda našega občnega zbora je volitev novega odbora. Vsi, kateri se ne strinjate z delovanjem starega odbora, imate priliko, da ga zamenjate z novimi čilimi močmi, ki bodo delali po vaših željah. Zato v polnem številu na svidenje!

Izid volitev v oblastne skupščine.

LJUBLJANSKA OBLAST.

Mesto Ljubljana. Socialisti (Kristan) 941, SDS 4195, SLS 3412, radikali 510, socialisti (Bernot) 77, SKS 154. — Izvoljeni so: od SLS dr. Anton Breclj in Anton Rojina, od SDS dr. Dinko Puc, Tavčar Ivan in Mohorič Ivan.

Črnomelj. SLS 2168, SKS 988, SDS 520. — Izvoljena sta oba kandidata SLS, in sicer Josip Nemanič, posestnik, Zelebej pri Metliki in Evgen Jarc, prof. v Ljubljani.

Brežice. SLS 2304, SDS 717, SKS 1256, socialisti (Kristan) 352, SKS (disidenti) 68, socialisti (Bernot) 72. — Izvoljena sta dva kandidata SLS, in sicer Podvinski Franc, posestnik, Blatno, Globoko pri Brežicah, in Jožef Tratnik, župnik, Rajhenburg ob Savi; od radičevcev pa Ivan Urek, posestnik in župan, Globoko.

Kamnik. SLS 4601, SDS 604, SKS 577, socialisti 371. — Izvoljeni so trije kandidati SLS, in sicer Ivan Mazovec, profesor v Ljubljani, Josip Poznič, posestnik, Gradišče pri Lukovici, Ferdinand Novak, župan, Vrhpolje pri Nevljah.

Kočevje. SLS 3697, Nemci 1446, SDS 704, SKS 618, radikali 449. — Izvoljeni so trije kandidati SLS, in sicer Anton Skubic, dekan v Ribnici, Evg. Jarc, profesor v Ljubljani, Jožef Strnad, posestnik in župan v Podgorici, in kandidat Nemške stranke Josip Eppich, župnik, Stara cerkev.

Kastav. Radičevci 1056, sam. demokrati 710. — Izvoljen je kandidat Radičeve stranke.

Kranj. SLS 6355, SDS 1637, SKS 995, socialisti 516. — Izvoljeni so od SLS dr. Joža Basaj, ravnatelj Zadružne zveze v Ljubljani, Anton Umek, posestnik, Šenčur, Lovro Planina, dežnikar in posestnik, Škofja Loka, Ivan Majeršič, delavec, Tržič; od SDS dr. Albert Kramer, novinar, Ljubljana.

Krško. SLS 5548, SKS 1968, SDS 859, socialisti I. 50, socialisti II. 133. — Izvoljeni so štiri kandidati SLS, in sicer dr. Anton Milavec, uradnik, Ljubljana, Franc Kobal, posestnik in župan v Gabrijah pri Tržiču, Matej Tomazin, kapaln v Cerkljah ob Krki, Ivan Colarič, posestnik in župan v Orehovcu 21 pri Kostanjevici; od SKS inž. Franc Zupančič v Ljubljani.

Laško. SLS 2241, SKS 204, socialisti (Kristan) 1734, SDS 1044, socialisti (Bernot) 290. — Izvoljena sta dva kandidata SLS, in sicer Jože Žrnavec, paplan v Cerkljah ob Krki, Ivan Colarič, posestnik, Lože pri Rimskih Toplicah, ter socialist Sitar Ignacij, župan v Trbovljah.

Litija. SLS 4512, SKS 707, SDS 861, socialisti 762. — Izvoljeni so vsi štiri kandidati SLS, in sicer Hinko Lebinger, župan v Litiji, Jožef Erjavec, župan v Dragi pri Višnji gori, Ivan Lovrač, posestnik, Podlipovica, Alojzij Kutnar, župan, Zaboršt.

Logatec. SLS 2639, SDS 1308, SKS 325, socialisti 89, radikali 183. — Izvoljena sta od SLS dr. Marko Natlačen, odvetnik v Ljubljani in Gabrijel Oblak, župan v Dol. Logatecu; od SDS pa Poljanec Valentin, posestnik, Dobračeva.

Ljubljanska okolica. SLS 7224, SKS 1380, socialisti (Kristan) 1279, SDS 1364, radikali 151, socialisti (Bernot) 192. — Izvoljenih je pet kandidatov SLS, in sicer Josip Gostinčar, zasebni uradnik v Vižmarjih, Josip Brenčič, posestnik na Vrhnikih, Peter Hauptman, župnik na Dobrovi, dr. Anton Breclj, zdravnik v Ljubljani, Josip Perme, župan v Ponovi vasi; od SDS Zebal Ivan, posestnik v Rudniku; od SKS Ivan Pipan, posestnik, Vižmarje.

Novo mesto. SLS 4744, SDS 922, socialisti 263, SKS 1641, radikali 0. — Izvoljeni so štiri kandidati SLS, in sicer dr. Ivo Česnik, odvetnik v Novem mestu, Josip Kastelic, župan in posestnik v Žužemberku, Ignacij Pevec, posestnik, Škovec pri Veliki Loki, Ivan Pezdirc, posestnik, Dolenje Sušice 5; od radičevcev Janko Bukovec, tajnik SKS v Ljubljani.

Radovljica. SLS 3233, SKS 545, SDS 1310, socialisti (Kristan) 860, radikali 131, socialisti (Bernot) 141. — Izvoljeni so vsi trije kandidati SLS, in sicer Jakob Jan, posestnik, Podhom pri Gorjah, Peter Arnež, tovarniški delavec, Sava pri Jesenicah, Josip Lavtižar, župan v Kranjski gori.

MARIBORSKA OBLAST.

Mesto Maribor. Socialisti 1528, združena gospodarska lista 2165, davidovičevci, radikali in del NSS 144, SDS 1038. — Izvoljeni so od združene gospodarske liste dr. Josip Leskover, župan v Mariboru, dr. Rudolf Ravnik, odvetnik v Mariboru; od socialistov Grčar Viktor, učitelj v Mariboru.

Celje-mesto. Združena lista (SLS, radikali in Nemci) 666, socialisti (Kristan) 70, socialisti (Bernot) 21, SDS 478. — Izvoljen je dr. Goričan Alojzij, odvetnik v Celju, njegov namestnik je Anton Cestnik, profesor v Celju.

Murska Sobota. SLS 2991, radičevci 2756, SKS 648, SDS 1704, radikali 113, Zagorski 40. — Izvoljeni so od SLS Taflik Franc, župnik, Kančevci, Horvat Geza, upravitelj, Krajna, Franc Kerec, posestnik, Prosečka vas, Franc Bačič, posestnik Gor. Lendava; od radičevcev Franc Hidošek, seljak, Zabukovci, Kuhar Ivan, seljak, Tešanovci. Od SDS Godina Štefan, evangelski župnik, Gor. Petrovci.

Dolnja Lendava. SLS 4072, radičevci 1308, SKS 82, SDS 676, NRS 108. — Izvoljeni so trije kandidati SLS, in sicer Franc Faflik, župnik, Kančevci, Horvat Geza, upravitelj, Krajna, Franc Kerec, posestnik, Prosečka vas, Franc Bačič, posestnik Gor. Lendava; od radičevcev Franc Hidošek, seljak, Zabukovci.

Konjice. SLS 2219, SKS 159, socialisti (Kristan) 161, SDS 239. — Izvoljena sta oba kandidata SLS, in sicer Napotnik Matija, posestnikov sin v Tepanjah,

tem se obveščajo vsi naši delavci, ki nameravajo potovati v Francijo.

Strokovna zveza javnih nameščencev in Organizacija javnih nameščencev, soimšljenikov SLS priredila dne 5. februarja 1927 v kleti I. del. konzumnega društva, Kongresni trg 2, družabni večer z jako izbranim in zabavnim sporedom. — K obilni udeležbi vabita — odbora.

Samomor 15 letnega dečka. V petek večer so našli ob progi gorehnjske železnice pri Dravljah na dvoje pretrgan truplo 15 letnega ključavničarskega vajenca Ivana Ribnikarja. Pod vlak se je vrgel najbrž radi tega, ker mu je njegov mojster odpovedal službo ter se je bal kazni.

Ponesrečen rop. V noči od nedelje 16. t. m. na ponedeljek so neznan tabor obiskali župno cerkev na Polenshaku pri Ptuj. S krampom so se spravili nad kamenit nabiralnik, a brezuspešno. Nato so vse premetali po zakristiji, porabili vsa preginjala z oltarjev in spravili na kup. Pred odhodom jih je pa nekdo pregnal, da so pustili vse s krampom vred na licu mesta.

V smrtni nevarnosti. Dijaka-visokolesca Kanonj in Sotošek sta se podala s smučmi čez Komarčo na Triglavsko pogorje. Tam pa jih je zalotil velik snežni vihar ter sta se le z največjo silo zatekla na neki prostor v zavetju na Komarči, kjer sta klicala na pomoč. Po par dnevih so ju rešili obmejni vojak, ki so slišali njune klice na pomoč.

Ponesrečen železničar. Pri povratku iz službe je železniški čuvaj Miha Muršič hodil ob progi tako neprevidno, da padel s 7 m visokega viadukta. Pri padcu si je revež zlomil levo nogo v stegnu in rebra. Morali so ga prepeljati v mariborsko bolnišnico.

Nesreča pri delu. V tvornici cementa na Majdanu pri Splitu se je pripetila težka nesreča. Kurjač Ciril Perko je po nesreči padel v tvorniško peč. Vsega opečnega in v brezupnem stanju so ga tovariši potegnili iz razbeljene peči.

Nova tovarna stekla. Na Tržišču pri Slatini je začela obratovati nova tovarna stekla.

Drzna železniška tatvina. Z nekega tovornega vlaka, ki je vozil iz Subotice v Sombor so neznan tatovi ukradli med vožnjo 14 vreč moke in raznega drugega blaga v skupni vrednosti 200.000 dinarjev.

Ponesrečen dijak. Na kolodvoru na Pragerskem se je ponesrečil dijak Karel Volbenk. Vsak dan, ko je prihajal iz Maribora domov, je redno skakal z vlaka, še preden je vlak stal in hitel kar preko tirov domov, da je imel krajšo pot. Tokrat pa je skočil tako nesrečno, da je priletel v kretnice, nakar se je zgodila nesreča, da ga je vlak vlekel naprej in mu potegnil vse meso z noge.

Izjava. Podpisani izjavljam, da sem nevedoma govoril neresnico o g. Alojziju Berajdu glede njegovega zdravja, zato prekladicujem vse tozadevne besede in ga prosim odpuščanja. — Zg. Pirniče, dne 26. januarja 1927. — Jože Šubic, tovar. delavec.

Pogrebno društvo Marijine bratovščine v Ljubljani sporoča svojim članom sledeče sklepe, sprejete na obč. zboru dne 16. jan. 1927: 1. Članarina za leto 1927 ostane neizpremenjena in se pobira dne 2. in 6. febr. t. l. v društvenih prostorih celodnevno. 2. Pristopnina znaša za nove člane sledeče: od 10—20 let starosti znaša Din 50, od 21—30 Din 100, od 31—40 Din 200; od 40. leta dalje po 50 Din več za vsako leto starosti do 50. leta. Nad 50 let stari se sprejmejo za člane, ako isti vplačajo celotne pogrebne stroške. 3. Pristopnina se lahko plača v 6 obrokih tekom enega leta. — Vabijo se novi člani k pristopu. — Odbor.

Pomen in naloga strokovnih organizacij

Mednarodni kapitalistični svet se je moral ukloniti deloma pred rastočo močjo delavstva deloma pa pred silo revolucije ter moral priznati delavstvu večalimani pravice, v prvi vrsti pa pridejo v poštev socialna zakonodaja, ki ima mednarodni značaj (konvencije o 8-urnem delavniku; določila o izseljevanju; zagotavljanje združevalne svobode; določila o nočnem delu itd.). Kako se udeležiti teki zakonov v javnosti posamezne države, zavisi večidel od delavstva samega. Če je delavstvo na visoki kulturni

stopnji ter na ta način usposobljeno, da pozna natanko svoj položaj in vrednost raznih mednarodnih dogovorov s socialno vsebino za svoj stan, bo gotovo imelo večje koristi in prej vneslo te zakone v javno upravo, kakor pa delavstvo, ki še ni moglo biti deležno izobrazbe, splošne in stanovske, ker tako hoče režim takih nazadnjaških držav.

Delavski zastopniki, ko gredo na pogajanja z delodajalci v raznih delavskih sporih, zelo pogosto naletijo na podjetnike, ki pravijo, da bodo govorili le s svojim delavstvom, delavske organizacije da pa odločno odklanjajo.

Delodajalec dobro ve, zakaj tako postopa. Delavca samega lahko zmelje, z organizacijo samo je pa težavnejši posel. Kajti ona je neodvisna, obenem pa ve izbrati pravo orožje, s katerim parira napadom kapitalista.

Da bi se delavske organizacije zavarovale nasprotovanj in izrabljanj, je že njihova stara zahteva, da se jim mora priznati in zagotoviti pravno varstvo, to je, da se jih prizna za zakonite nastope pri njih organiziranega delavstva.

Nemško delavstvo je, opirajoč se na svojo stanovsko kulturo in na razmere, ki jih je ustvarila leta 1918. revolucija, že tega leta doseglo v tem oziru velike uspehe. Že weimarska republikanska ustava je določila v členu 157, da stoji delovna moč pod posebnim varstvom države; v členu 159 pa proklamira brezpartijsko koalicijsko svobodo (združevalno svobodo) za vse poklice.

Opri na ustavo in na revolucijo so delavske organizacije prisilile delodajalce, da se je osnovala 15. novembra 1918 tako zvana centralna skupnost dela. Potem te organizacije so priznali delodajalci organizacijam in delavstvu važne pravice in sicer:

1. Strokovne organizacije se priznajo kot poklicne zastopnice delavstva;
2. delovni pogoji za delavce in delavke se urejujejo v skladu z razmerami dotične stroke potom kolektivne pogodbe;
3. ta določila veljajo analogno tudi za razmerje med zvezami delodajalcev in nameščencev.

S temj določbami, ki so bile pozneje sprejete tudi v zakonodajo, so bile torej končno veljavno priznane strokovne organizacije kot najprikladnejše zastopnice delavcev in nameščencev. Istotako je bil priznan princip kolektivnih pogodb za uravnavo delovnega razmerja tudi za nameščence.

Posledice omenjenega sporazuma so se poznale že pri ustanovitvi državnega gospodarskega urada. V oddelek II. so bili namreč poslani izključno delavski zastopniki vseh struj potom svojih organizacij.

Na podlagi dogovora iz leta 1918. so izdale strokovne organizacije osnovna načela za vodstvo posameznih organizacij. Vsaka strokovna organizacija mora odgovarjati sledečim načelom:

Članstvo. Člani strokovnih organizacij smejo biti le delojemalci istega ali sorodnega poklica. Strokovna organizacija mora osnovno načelo skupnosti delavskih interesov nasproti podjetnikom in tej skupnosti sledečo solidarnost vseh delojemalcev priznati in potrditi.

Vodstvo. Vodstvo strokovnih organizacij mora biti v rokah delojemalcev. Vodstvo se voli od članov na podlagi demokratičnega volivnega principa.

Cilj. Cilj strokovne organizacije je, da zboljša medzne in delovne pogoje; da dvigne gospodarski, socialni in pravni položaj delojemalcev dotičnega poklica.

Sredstva k cilju:

- a) Pogajanja z delodajalci ali njihovimi organizacijami.
- b) Ukinitvev dela... Članom se mora podeliti podpora za čas štrajka.
- c) Duševna in strokovna izobrazba.
- d) Pravno varstvo in ustanovitev podobnih fondov.
- e) Zasiguranje delavskih pravic potom zakonodaje.

Nadalje ne sme strokovna organizacija sprejeti nikakih naklonitev materialne vrednosti od strani delodajalcev.

Ta osnovna načela veljajo v splošnem tudi za organizacije uradnikov, nameščencev in delavcev državnih ter komunalnih podjetij.

Navedena načela so bila obvezna za vse organizacije, ki so bile članice centralne zveze. Te so: Splošna nemška strokovna zveza, Splošna svobodna zveza nastavljenecv, Zveza krščanskih strokovnih organizacij Nemčije, Zveza strokovnih organizacij nemških nastavljenecv, Zveza nemških delavskih društev,

Strokovna zveza nastavljenecv. Članice centralne zveze dela pa niso mogle postati tako zvane strokovne organizacije »rumenih«, ker niso bile v resnici nikake strokovne organizacije, ampak le organ delodajalcev. To stališče strokovnih organizacij je pa bilo velikega pomena. Kajti javne oblasti so priznavale kot legitime zastopnice organiziranih delavcev le one organizacije, ki so podpisale pakt v letu 1918. Iz tega razloga je pa tudi umljivo, da so se zelo opirali izključitvi rumenih strokovnih organizacij delodajalci, toda morali so se ukloniti enodušnemu odporu vseh ostalih strokovnih organizacij.

Pakt iz leta 1918. je pa tudi daleko sežen za društveno življenje vseh vrst. Kajti na podlagi opisanih načel je bilo že leta 1920. ugotovljeno, da spadajo organizacije javnih in privatnih nameščencev v kompetenco strokovnih organizacij, ki so podpisale akt. To pa je bilo zelo važno z ozirom na to, da so podčrtale strokovne organizacije štrajk kot eno izmed večih sredstev za doseglo cilja.

Iz navedenega sledi, da je v čisto stanovskih zadevah mogoč, da celo nujno potreben skupen nastop posameznih strokovnih organizacij. Važna je tudi ugotovitev, da je mogoče zasiguranje pravic privatnih in javnih nameščencev le v okviru strokovnih organizacij. Seveda mora biti v njih tudi duševno razpoloženje za tako organizacijo. Najbolj pa odseva iz vsega poziv, da naj posvečujejo delavske organizacije največjo pažnjo izobrazbi delavstva.

Krekova mladina.

Iz centrale. V najbližjem času bomo razposlali okrožnico, na katero opozarjamo že danes.

Iz centralnega tajništva. Nekatero podružnico še niso poslale vseh obračunov za zadnje mesece preteklega leta. Naj store to kmalu! Za tekoči mesec t. j. januar še ni treba sestavljati obračuna, ker bodo prišle za ta mesec že vpoštev nove mesečne statistike. Tiskovin se bo poslalo podružnicam zaenkrat toliko, kolikor mi vemo, da jih rabijo, pozneje jih bodo po potrebi lahko še naročile. Sicer pa dobite podružnice vsa tozadevna pojasnila v okrožnici, ki jo dobite te dni. — Knjige: Ivan Dolenc: Krekovi zbrani spisi, I. zv., in Dr. Krek: Socializem, imamo in naročeno odposljemo. Prva stane 30 Din, druga pa 50 Din. Podružnice, naročite!

Predavanja »Krekove soc. šole« se vršijo ta teden (t. j. od 26. do 30. t. m.) v Celju (predava tov. A. Marinček), v Preski (predava tov. Iv. Gajšek), v Trbovljah (dr. J. Puntar), na Jesenicah (tov. Fr. Terseglav), na Lescah (tov. Fr. Terseglav) in pri Sv. Jederti (predava centralni tajnik). — Drugi teden pa se bodo vršila predavanja po vseh teh krajih in še v Zalogu. — Centrala.

Ljubljana. Redni občni zbor podružnice Ljubljana se bo vršil v nedeljo, dne 13. februarja t. l., ob 9 dopoldne v društvenih prostorih na Starem trgu 2-I s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo predsednika; 2. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 3. oporočilo tajnika, blagajnika, nadzorstva; 5. volitev novega odbora; 6. slučajnosti. — Prosimo vse člane, ki niso še poravnali članarine, da to store takoj ali vsaj do občnega zbora. — Odbor.

Vič. Redni letni občni zbor podružnice Vič se bo vršil v petek, dne 4. februarja, po predavanju »Krekove soc. šole« v Društvenem domu na Viču. Vsi tovariši in tovarišice pridite polnoštevilno. — Odbor.

Sneberje. Redni letni občni zbor naše podružnice se bo vršil na svečnico ob 4 popoldne pri g. Fr. Avšiču. Dnevni red običajen. Radi važnosti obč. zbora se vabijo vsi tovariši in tovarišice. — Odbor.

Ljutomer. Redni letni občni zbor se bo vršil v nedeljo, dne 30. t. m., ob 10 dopoldne (ne ob 2 popoldne) pri tov. Iv. Husjaku na Slamnjaku. Dnevni red običajen. Vsi tovariši in tovarišice naj se udeležijo občnega zbora polnoštevilno.

Jesenice. Zadnjič se nam je na tem mestu pripetila neljuba pomota. Da ni prišel brzojav o odpovedi predavanja pravočasno, mi kriv poštni urad na Savi, kar naj s tem vzame na znanje. Marsikaj pa bi si pri svojem opravičevanju lahko tudi prihranil. — Jeseničan.

Krekova mladina Zalog-Kašelj bo vprizorila v nedeljo, 30. t. m., v novi dvorani g. Cirila Požara v Zalogu ob

3 popoldne veseloigro »Babilon« ali »Zmešnjava nad zmešnjavo«. Med odmorom bo sodeloval društveni tamburaški zbor. Ker nudi igra obilo smeha in zabave, vabimo vse delavstvu naklonjeno občinstvo. — Odbor.

Dopisi.

Ljubljana. Na dan sv. Treh kraljev je hlevski mojster mestne pristave zahteval, da naj bi vsi vozniki vozili gnoj. Temu ukazu so se vsi odločno uprli, kajti vsak dobro ve, da ob takih velikih praznikih nikdo ne sili voznikov gnoj voziti. Ker pa ta gospod le prerad trdi, da praznikov sploh ni, mu prizadej povemo, da smo praznike praznovali in jih tudi bomo, ko njega pri nas več ne bo. Izgleda, da bi te nakane imele svoj namen in sicer uslužbenecem onemogočiti izvrševanje verskih dolžnosti. Malo čudno zgleda to, ko praznike vendar upošteva celo vojaška oblast. Povemo pa, da prej ne bomo mirovali, dokler ne dobimo izplačano vsoto, ki se nam je odtegnila vsled praznovanja sv. Treh kraljev. Lahko rečemo, da ni nikjer slabše kot pri nas in se le čudimo našemu hlevskemu mojstru, da more proti nam tako nesocialno postopati.

Kako lahko razbiješ svojo organizacijo?

1. Ne pusti na voditeljih niti enega nedotaknjene lasu. Zabavljaj čez svojo strokovno zvezo.
2. Ne plačuj nikake članarine, zahtevaj pa vedno več.
3. Ako trenutno s svojo osebo zahtevno ne moreš prodreti, potem zabavljaj, da je organizacija sploh nepotrebna.
4. Zagrizi se v malenkosti, kajti veliki skupni cilji tebi niso nič mar.
5. Pravica je vedno na tvoji strani in morajo vsi drugi biti vedno tvojih nazorov.
6. Čim bolj ti »nergaš«, s tem večjim veseljem bodo drugi delali.
7. Pomisli tudi, da je neupravičena kritika vedno boljša.
8. Čim strumnejša postaja nasprotna organizacija, tem manj discipline je potreba nam.
9. Zanikaj vse, kar se je doseglo.
10. Ako organizacija po vsem tem še ne gre narazen, imaš ti vsaj lahko prepričanje, da nisi ti kriv, ako še naprej obstoja.

Za tiskovni sklad.

Za tiskovni sklad »Pravice« so darovali: dr. Anton B. Jeglič, škof, preostanek od naročnine, 40 Din; Joža Burgar, Hraše, 25 Din; Luka Jereb, Tržič, 20 Din; Ivan Novak, Ljubljana, 10 dinarjev; Josip Zmavc, kaplan, Trbovlje, 60 Din; Jože Stabej, obč. svetnik, Maribor, 25 Din; Srečko Peterlin, Ljubljana, 5 Din; Rakovec Marija, Ljubljana, 5 Din. — Vsem najlepša zahvala!

Za žene in dekleta.

Čiščenje stekla. Oljnate steklenice se najlepše očistijo, ako jih izkuhamo v pepelu in apnu. Če moramo samo eno steklenico očistiti, vzamemo lahko kos belega pivnika, ga raztrgamo na male kosce, razmočimo v vodi in vlijemo v steklenico, ki jo lahko pretresamo; pivnik se navzame maščobe iz steklenice, katero še poplaknemo z mlačno vodo in steklenica je čista. Zelo umazane steklenice se čistijo z razredčeno solno kislino. 40 do 50 kapljic klanemo v pol litra vode. Steklenice, v katerih je bilo mleko se osnažijo s pepelom in z razdrobljenimi jajčnimi lupinami. Cilindre svetiljk je treba včasih umiti z vodo, v kateri je raztopljen nekoliko sode; paziti je treba, da jih dobro zbršimo, ker drugače lahko počijo. Ogle dala, šipe pri oknih ali pri podobah, kakor fino stekleno posodo najbolje očistimo z vodo, v katero smo vlili nekoliko salmijaka; navadno se računa na en liter vode desetina (ena desetinka) litra salmijaka. Šipe pri oknih tudi lepo očistiš z zmesjo, ki si jo naredila iz drobno nastrgane krede, salmijaka in vode. V to zmes pomoči nalašč za to pripravljeno snažno gobico in drgni šipo; potem jo še umij z mokro ožeto krpo — najbolje usnjato — kate-

ro sproti splakuješ v vodi; nazadnje zbršiš šipe še z mehko ruto. Šipe se očistijo na ta način hitro in z malim trudom. Zelo napačno je celo okno postaviti v vodo, kakor je pri nas na deželni navada, ker se pokvari okvir in se okna težko in slabo zapirajo. Nikdar ne umivaj šip, kadar sije nanje solnce. Z ogledala, katerega hočeš očistiti, zbršiš najprvo prah, potem ga obriši z mokrim usnjem, usnje splakni, dobro ožmi in še enkrat odrigni ogledalo; ko je steklo suho, namoči gobico v žganje ali špirit in podrgni z njo po ogledalu; potem nalahno potresi prav drobno presejanega pepela od drv in drgni ogledalo tako dolgo, da se lepo sveti. To je najboljši način čiščenja ogledal. Ogledala se dolgo svetijo, ako jih vsak dan nato zbršiš s snažno ruto. Kozarec od piva čisto umiješ v vodi, v kateri si prevrela malo preslice in sode. Vsako posodo, ki jo umiješ, ne pozabi dobro splakniti z mlačno vodo. Ako te nimaš, pa oplakni vsaj z mrzlo.

Skrb za zdravje.

Svetloba.

Kakor uspeva rastlina samo tam, kjer jo obsevajo solnični žarki, tako uspeva tudi človek samo tam, kjer sije solnce. Zakaj solnce je naša prva luč, ki nam daje svetlobo in gorkoto, solnce je prvi in zadnji vzrok vseh izprememb, ono je pramoč in prava življenska sila. Vsi nižji organizmi ne potrebujejo svetlobe, in če jo sprejmejo, morajo poginiti. To je dokazala bakteriologija. In zato je svetloba najmočnejše, najcenejše in najbolj gotovo sredstvo proti bakterijam, ki hočejo uničiti naše življenje. Danes vemo, da ima cela vrsta bolezni svoj postanek v bakterijah in v podobnih deloma rast-

linskih, deloma živalskih v temi uspevajočih bitij. Zato mora veljati za življensko navodilo stavek: Kjer je svetloba in kjer je solnce, tam ni bolezni in če se pojavi, tudi kmalu izgine. Ali pa: Kamor ne pride solnce, tja pride zdravnik. — Poleg indirektnih vplivov na človeško zdravje ima svetloba tudi veliko direktnih. Tako je znanstveno dokazano, da otroci poleti bolj rastejo nego pozimi, ker so poleti dnevi daljši in ker more svetloba poleti dalj časa učinkovati s svojo oživljajočo močjo. Resnica je tudi, da svetloba, oziroma solnce vpliva na notranje človekovo življenje in da mu daje veselje do dela in notranjo zadovoljnost. Več dni dežja ali več dni z oblaki prepreženega neba in megle silno slabo učinkuje na naše živce; ko pa se pokaže prvi zlati solnični žarek skozi zamazane oblake, hej, kako veselo postane srce, kako se nam nasmeje obraz! Toda ljudje se ne brigajo dosti za svetlobo in za solnce. In to je napak. V prvi vrsti bi moral vsak posameznik skrbeti, da pride kolikor največ svetlobe in solca v njegovo stanovanje. Kako prijetno je stanovati v takem prostoru! Vsak dan pojdi na izprehod, in sicer v take kraje, kjer sije solnce, in ne vedno v parke, temne gozdove in na promenado.

Razno.

Posnemanja vredno. Hessenska vlada v Kasselu je izdala doslej seznam pijancev. Sedaj pa je začela izdajati tudi seznam pretepačev in ga razpošilja gostilničarjem. Na podlagi tega seznama gostilničar dotičnika lahko kar odslovi.

Moderna usmiljenost. Bogatinka Marta Gradyjeva v Londonu je zapustila skoro 200 milijonov dinarjev društvu za zaščito živali. Revežev se pa ni spomnila!

Katastrofalna eksplozija v San Franciscu. Iz nekega dvigala na električni pogon je odskočila v poslopje »First National Banke« v San Franciscu iskra, ki je užgala okoli 5000 kubičnih čevljev plina, ki je uhajal iz poškodovane cevi. Sledila je silna eksplozija, ki je razrušila bančno poslopje in vsa sosedna poslopja ter zahtevala tudi večje število človeških žrtev.

Brezposelnost na Poljskem. Število brezposelnih na Poljskem se je tekom meseca decembra lanskega leta zvišalo za 35.490 ter je znašalo ob novem letu skupno število brezposelnih 236.057.

Abeceda za cigane. Moskovski profesor Sergjevskij je sestavil za ruske cigane oziroma za njihov jezik posebno abecedo. Kakor znano, ciganski narod doslej še nimajo pismenih znakov za svoj jezik.

Požar uničil 1500 hiš. V okraju Tondo v srednji Ameriki je izbruhnil požar, ki je vpepelil 1500 hiš. Človeških žrtev ni bilo.

Za kratek čas.

Dober svet. Gost: »Koliko litrov pa stocite približno na dan tega vina?« — Gostilničar: »V najboljšem slučaju kakih petdeset.« — Gost: »Jaz pa vem za sredstvo, da bi jih lahko stocili najmanj sedemdeset.« — Gostilničar: »In to sredstvo?« — Gost: »Ko bi polnili gostom steklenice do vrha!«

NAJCENEJŠE IN SOLIDNO STE POSTREŽENI V TRGOVINAH
FRANC PAVLIN, LJUBLJANA, GRADIŠČE ŠT. 3
PODRUŽNICI: TRG TABOR ŠT. 4, BORŠNIKOV TRG ŠT. 4

Otroško vprašanje. Oče je prišel domov in povedal, da je soseda-zdravnika Bog k sebi poklical. Sinček pa je očeta vprašal: »Oče, ali je Bog bolan, da je zdravnika k sebi poklical?«

Čudoviti radio. »Imam radio, ki ga nič ne prekosi. Sinoči sem dobil šest raznih postaj eno za drugo.« — »To ni nič, prijatelj moj. Jaz pa sem sinoči dobil na moj radio šest postaj, pa vse naemkrat.«

Pri vojaki. Podčastnik: »Ti rekrut, zakaj se nisi obril danes?« — Rekrut: »Saj sem se obril.« — Podčastnik: »Kako si se pa obril, ko si še ves kosmat?« — Rekrut: »Mogoče, ker pri ogledalu smo stali štirje, pa sem po pomoti obril drugega.«

Pri skušnji stavi profesor dijaku neko vprašanje. Dijak molči. Profesor: »Ali vas spravlja mogoče moje vprašanje v zadrego?« — Dijak: »O ne, gospod profesor, vprašanje prav nič, pač pa odgovor.«

Iz jetnišnice. Ravnatelj odpuščenemu kaznjencu: »Upam, da se ne vidi va tukaj.« — Kaznjenc: »Kaj, ali bo gospod ravnatelj mogoče premeščen?«

Mož na mestu. Ropar vlomi v starinarjevo stanovanje in mu pomoli revolver pod nos rekoč: »Denar — ali...« — Starinar: »Moj Bog, koliko pa naj vam dam za to staro škatljo? Še kovača ni vreden!«

Kateri se je boljše odrezal? »Ti si največji osel na svetu!« — »Ti si pa predsednik vseh oslov!« — »Da! Ker si ti za to preneumen!«

Vrednost denarja: Za 1 dolar dobiš 56.70 Din; za 100 frankov 225 Din; za 100 lir 244 Din; za 100 avstrijskih šillingov 800 Din; za 100 čeških kron 168 Din; za 100 nemških mark 1349 Din.

Pierre L' Ermite:

13

Žena z zaprtimi očmi.

Iz francoščine prevedel L. S.

Gospa Hughe skuša posredovati:
»Nikar tukaj!... rotim vaju...«
Toda oba moža si stopita nasproti vzravnana kot borilca... tu delo... tam praznovanje...
»Reči hočem, da življenje ni ustvarjeno edino za delo... Reči hočem, da je mladost kratka in da nameravam uživati svojo, ker jo pač lahko!«
»Lahko, ker ti jaz dajem sredstva zato!...«
»A tudi jaz svoje delo...«
»Tvoje delo!... Le govorimo o tvojem delu, odkar imaš tisto deklino z Montmartrea, ki te imenitno vodi za nos — kot velikega purančka, kar tudi si!...«
In ko izgovarja ta stavek, oponaša oče poniževalno kretnjo.
Ta kretnja spravi sina iz tira...
»Da, za nos!...« ponovi oče.
»Ne govori o tej ženski, saj je ne poznaš!«
»Poznam jo bolje nego ti! Ko sem zvedel, da se ti malopridno pečaš z njo, sem dal poizvedovati o njej...«
»A, ti si vohunil za menoj!... Lepa vloga!«
»... In vem, odkod prihaja ta Lili, kateri ti mečeš moje tisočake... in da te ima za norca, kot je imela za norca že mnogo drugih...«
»Ne govorite slabo o Lili!...«
»Ubogi uročenc, ki pozabljaš na sveto vlogo vseh tistih, ki so postali vodilni sloj... Mar res ne vidiš, s kakšnimi očmi te gledajo delavci?... Mar res ne čutiš zaničevanja, ki se vzdiguje v njihovih srcih, celo pri tistih, ki se ne ponašajo bolje od tebe!... Mar res ne vidiš, da upravičujejo tvoje uničujoče neumnosti razpaljive članke njihovih dnevnikov...? Le-ti služijo s težavo v mesecu v mesec kruh za svoje družine, ti pa razmetuješ brez računa kar premoženje — vlačugi!«
»To so prazne besede!...«
»To je čast imena, ki ga vlačiš ti po blatu beznic...«
»Lepo vaju prosim!... Utihnita!...« kliče obupno gospa Hughova.

»Utihniti...? Predolgo sem bil tiho... Danes pa je konec... Ne bom dopustil svojemu sinu, da me i uniči i zamaže!... Zdej izbiraj: ali se poboljšaj ali pa hodi!...«

»Sem že izbral!... Odhajam!... že odhajam!...«
V skoku se požene sin proti vratom in hiti v svojo sobo.

Gospa Hughe se jokaje vrže možu okoli vratu.
»Saj sem vendar vse storila, da odvrnem ta vihar!...«

Tudi gospod Hughe se razjoče, toda njegove solze so drugačne in imajo drugačno ceno.

»Pusti me!...« vzklikne. »Kar se je zgodilo danes, je v veliki meri tvoja krivda!«

»Moja krivda!...« zatuli gospa Hughova.
»Ti si tako silno razvadila tvojega sinčka!... In si mi toliko stvari prikrla!...«

Oba zapustita sobo, dočim se le priprta vrata v jedilno shrambo neslišno zapro in Melanija zašepeta vsa razigrana Celestinu:

»No, to je pa pogrelo!... Zares, ta prizor je bil velikanski!... Odveč bi bilo iti v gledališče »des Gobelins«... Priznaj, Celestin, da se, če izvzameš Marijo, v tej »škatli« nobeden ne dolgočasi!...«

Deveto poglavje.

Razkošna obednica je sedaj prazna in tiha kakor bojišče po bitki.

Posladka se skoraj niso dotaknili.

Cveticice na mizi niso več lepe za nikogar, kajti nihče ne misli več na to, da bi jih gledal.

Vse je tu kakor pobito od besed, ki so se pravkar razlegale med dvema bitjema, ki sta ustvarjeni, da bi se ljubili.

Marija je ugasila luči.

Pustila je samo eno in ta lije na namizni prt te velike sobe hladno, nepremično svetlobo kakor sveča, ki dogoreva ob mrtvaškem prtu.

Nato je šla Marija večerjat v kuhinjo, kar je zanjo najtežji križ.

Ah, ko bi mogel človek živeti brez jedi!... Melanija ji obrača hrbet in se dela, kot da je sploh ne vidi.

Marija se posluži sama. Tedaj jo blagovoli Melanija opaziti.

»Ne tistega krožnika..., ne tiste žlice!... Tista jed ni za kuhinjo!...«

A v Melanijinem in Celestinovem krožniku je ostalo še polovica iste jedi.

Celestin kot manj hudoben ponudi vejico.

»Marija, ali nam nimate nocoj ničesar povedati...?«

»Kaj naj vam povem?«

»Ali ni bila pri mizi ravnokar nekakšna mala obravnava? Zdelo se mi je iz kuhinje, čeprav...«

bila vrata zaprta, da so govorili pač nekoliko glasno...«

Marija je skomignila z rameni:

»Ponavljam, kar sem vam že rekla: Ne izdajam nikogar, niti gospodarjev, ki me plačajo, niti kuhinje, celo ne, kadar me preganja.«

»Čuj, to je pa nekaj novega! — Kdo vas preganja tu?« zavpije Melanija s pestmi ob bokih.

»Pa vi..., se mi zdi!«

Mariji ni na tem, da bi se spustila v najbolj nepotreben razgovor. Zato tiho povečerja ter se poda nato v obednico, kjer se počuti bolj domačo.

Ponočna električna luč sveti še vedno na nered po mizi. Tajinstvenost polumraka se pridruži tu pomirjenju v samotni. Preden začne pospravljati, sede Marija na stol liki popotnik zvečer na svoji prvi postaji.

... Kako trd dan je imela za seboj! Ta križev pot davi...! Ta muka pri raznih predstavljajih... Takošen napad od Melanije v shrambi za perilo... In potem ta divji prizor zvečer...! Če bodo prihodnji dnevi podobni današnjemu...!

... Med kakšne ljudi je vendar prišla... Tam doli na Framboisiéri, v domači hiši, ob očetu in bratu, ni videla nikoli ničesar, kar bi bilo čeprav le od daleč sličilo temu. Bila je ljubezen z ene strani in spoštljiva pristržnost z druge. Zopet vidi svojega odraslega brata, letalskega poročnika, kako se spreha s svojim očetom... Kakšna ljubezen..., kakšna zaupnost...! Bil je istih let kot Hughov sin..., bil je licencijat prirodoslovnih ved..., a se ni zavaljal v gluponemoralnem smislu te besede... Bil je srečen, če je živel pri družini na posestvu, ki ga je ljubil. Imel je načrte in ti načrti so bili v veselje vsem... Imel bi se bil nastaniti tamkaj, gospodariti na svoji zemlji in se poročiti... Poznal je Pariz, a brezumna vročota teh razburjencev v kletki se mu je gnusila.

(Dalje.)

Ali hočeš še **zlato uro za nameček?** Tako se je slišalo in se sliši pogostokrat, če ta ali oni preveč „gliha“. Danes se pa dela reklamo res celo z zlato uro, a dobi jo izmed več tisoč odjemalcev le oni, ki je tako srečen, da kupi določeni kos blaga. Ni pa tako pri **I. delavskem konzumnem društvu v Ljubljani**, kjer si vsak član s triprocentnim popustom, ki ga dobi od izkupička, more sam kupiti zlato uro.